

مستدنگاری از رنج های معلولان

عکاسان مشهدی به بهانه برگزاری نمایشگاه گروهی عکس «یارا» به بررسی نگاه های کلیشه ای در عکاسی از معلولان می پردازند

الهام ظریفیان

عکس ازجمله تأثیرگذارترین هنر هاست که می تواند خفته ترین وجدان ها را بیدار کند و به تأمل وادارد. در تاریخ عکاسی مثال های متعددی را می توان یافت که با تحت تأثیر قراردادن افکار عمومی به تغییرات بزرگ اجتماعی، سیاسی یا زیست محیطی دست زده اند. به عنوان مثال، عکسی ازکودک سوری غرق شده در سواحل یونان رسیده بود یا عکسی ازکوبین کارتر که به کودک و کرکس معروف شد و کودک گرسنه آفریقایی را نشان می داد که کرکسی در انتظار مرگ او نشستۀ بود. به مناسبت هفته معلولان، جمعی از عکاسان مشهدی نیز در نمایشگاه گروهی عکس معلولان با عنوان «یارا، که در تهران برگزار شده است، شرکت کرده اند. به همین بهانه به سراغ چند نفر از عکاسان مشهدی رفتیم و درباره نمودمشکلات معلولان در عکس و ظرفیت های این رسانه برای بیان مشکلات و ترسیم دنیای آن ها گفت وگو کردیم. آنچه عکاسان حاضر در این گفت وگوها بر آن تأکید و نقد دارند، نگاه کلیشه ای برخی عکاسان به معلولان با هدف جلب توجه مخاطب به موضوع معلولیت فیزیکی این افراد و قلقلک دادن احساسات او از این طریق است.

● عکاس می تواند فرهنگ سازی کند

سید جلیل حسینی زهرائی، عکاس پیشکسوت مشهدی، با یک عکس در این نمایشگاه شرکت کرده است. او عکس را از تأثیرگذارترین رسانه ها برای جلب توجه افکار مردم و مسئولان می داند و می گوید: در موضوع معلولان، عکس گذشته از اینکه می تواند رسانه ای برای بیان مشکلات این افراد باشد، می تواند در جهت آگاهی دهی و هشدار دادن از بروز رفتارهای پرخطر که منجر به معلولیت می شوند نیز فرهنگ سازی کند.

عکاس به عنوان یک هنرمند باید در این زمینه دغدغه داشته باشد. این هنرمند ادامه می دهد: حضور گاه به گاه عکاس در مراکز نگهداری معلولان، گذراندن ساعتی در کنار آن ها و هم صحبت شدن با این افراد می تواند در ایجاد این دغدغه مؤثر باشد. یکی از راه های تولید اثر هنری، زندگی کردن با سوژه در فضایی اجتماعی است که او در آن قرار دارد. من وقتی به این مراکز می روم و با معلولانی صحبت می کنم که با وجود محدودیت، تلاش کرده اند و به موفقیت در رشته های مختلف هنری، ورزشی یا علمی رسیده اند، خیلی انگیزه و انرژی می گیرم و سعی می کنم این روحیه آن ها را در عکس هایم نشان دهم.

● عکاس رنج ها را به تصویر می کشد

مجید فکری، خبرنگار و عکاس پیشکسوت رسانه های مشهد و مدرس دانشگاه، نیز با دواثر در نمایشگاه «یارا» شرکت کرده است. او درباره این عکس ها که در یکی از آسایشگاه های معلولان مشهد تهیه شده است، می گوید: سعی کردم به معصومیت معلولان بپردازم. متأسفانه هنوز دیدگاه هایی وجود دارد که در خوش بینانه ترین حالت برای معلولان دل سوزی می کنند. تلاشم این بود در این عکس ها نیاز معلولان به همدلی و نه هم دردی را منعکس کنم. او ادامه می دهد: عکاس هم یک هنرمند است و مانند دیگر هنرمندان اگر نخواهد در عرصه هنر برای هنر فعالیت کند و به «هنر برای مردم» قائل باشد که من هم به آن باور دارم، به شکل طبیعی باید

به چالش ها، کمبودها و آسیب های اجتماعی نگاهی هنرمندانه داشته باشد. عکاس باید از دریچه ای به این مشکلات نگاه کند که مردم عادی آن ها را نمی بینند یا کمتر به آن ها توجه می کنند. این هنرمند می افزاید: سعی کردم با خوب دیدن و سوژه یابی مناسب، بگویم همان طور که از عنوان معلولان برمی آید، این افراد علت نیستند و معلول هستند. به همین دلیل بی گناه اند و نیازمند خدمت رسانی و توجه ویژه مسئولان و مردم هستند. در این زمینه خیلی کم کاری شده است، به ویژه در موضوعات مربوط به استخدام این افراد کوتاهی های زیادی از سوی دستگاه های دولتی وجود دارد.

همچنین، این افراد در خدمات شهری و رفاهی نیز مشکلات زیادی دارند. من در مقام عکاس سعی کردم با نگاهی تیزبینانه تر از افراد عادی به این چالش ها بپردازم. برای مثال در یکی از پروژه های عکاسی در این حوزه سعی کردم خودم را جای یک فرد نابینا بگذارم و با چشمان بسته از خدمات شهری استفاده کنم تا بتوانم مشکلات آن ها را تا حدی در صورت واقعی درک کنم و به تصویر بکشم. فکری آثار هنری را مایان برهایی برای تأثیرگذاری بر مخاطب می داند و می گوید: عکس در این مقام می تواند خیلی سریع تر از استدلال و مذاکره روی مخاطب یعنی مردم و مسئولان تأثیر بگذارد. زمانی که کار گزارشگری مکتوب انجام می دادم، این را به تجربه دریافته بودم که تأثیر گزارش های تصویری خیلی بیشتر از نوشتاری است و چه بهتر که این گزارش ها را با گزارش های تصویری تلفیق کنیم تا تأثیر بیشتری بگذارند. کاش هنرمندان عکاس این دغدغه ها را کنار نگذارند و سراغ عکاسی های جشنواره ای نروند.

او تأکید می کند: هنرمندان به عنوان گیرنده های حسی اجتماع بیش از افراد عادی دغدغه مند هستند. آسیب ها را بهتر می بینند و در نتیجه بیشتر رنج می کشند. پس تأثیرگذاری بر مخاطب می داند و می گوید: عکس در این مقام می تواند خیلی سریع تر از استدلال و مذاکره روی مخاطب یعنی مردم و مسئولان تأثیر بگذارد. زمانی که کار گزارشگری مکتوب انجام می دادم، این را به تجربه دریافته بودم که تأثیر گزارش های تصویری خیلی بیشتر از نوشتاری است و چه بهتر که این گزارش ها را با گزارش های تصویری تلفیق کنیم تا تأثیر بیشتری بگذارند. کاش هنرمندان عکاس این دغدغه ها را کنار نگذارند و سراغ عکاسی های جشنواره ای نروند.

او تأکید می کند: هنرمندان به عنوان گیرنده های حسی اجتماع بیش از افراد عادی دغدغه مند هستند. آسیب ها را بهتر می بینند و در نتیجه بیشتر رنج می کشند. پس تأثیرگذاری بر مخاطب می داند و می گوید: عکس در این مقام می تواند خیلی سریع تر از استدلال و مذاکره روی مخاطب یعنی مردم و مسئولان تأثیر بگذارد. زمانی که کار گزارشگری مکتوب انجام می دادم، این را به تجربه دریافته بودم که تأثیر گزارش های تصویری خیلی بیشتر از نوشتاری است و چه بهتر که این گزارش ها را با گزارش های تصویری تلفیق کنیم تا تأثیر بیشتری بگذارند. کاش هنرمندان عکاس این دغدغه ها را کنار نگذارند و سراغ عکاسی های جشنواره ای نروند.

عکس سید جلیل حسینی زهرائی

به شکل طبیعی می توانند این رنج ها را برجسته کنند، به تصویر بکشند و توسط رسانه ای که در آن تخصص دارند، به مؤثرترین شیوه به مخاطب اطلاع رسانی کنند. این عکاس می افزاید: در بحران سوریه در چند سال پیش و در بحران فعلی در غزه بینید عکس چه می کند! تقریباً بیشتر مردم را روی علیه رژیم جنایت کار صهیونیستی موضع گرفته اند و پرچم فلسطین را جلو خانه هایشان آویزان کرده اند. این به دلیل عکس ها و فیلم هایی است که از این جنایت منتشر می شود. اگر چندین هزار کلمه از جنایت های این رژیم بنویسید، تأثیر یک فیلم عکس از کودک غرق شده سوری در ساحل را ندارد که چند سال

پیش منتشر شد و دنیا را متقلب کرد.

او تأکید می کند، با عکس و اساساً با هنر خیلی می توان به آسیب های اجتماعی پرداخت و به خواب رفته مردم و مسئولان را بیدار کرد. در قبال کاستی ها و مشکلات اجتماعی از جمله موضوع معلولان همیشه هنر عکاسی مؤثر است؛ ولی ذهن با زور ووح حساس یک هنرمند باید همیشه آسیب های این چنینی را مدنظر قرار دهد. نه فقط روز معلولان به یاد آن ها

بیفتد. این ایراد به خود عکاس ها هم وارد است، اما حمایت مسئولان را می طلبد. فکری با بیان اینکه فضاهای تبلیغات محیطی زیادی در شهر داریم که در بسیاری مواقع خالی هستند، می گوید: در هماهنگی با مدیریت شهری می توانیم دست کم ماهی یک بار در بیلپورد های مطرح شهر موضوع معلولان را به مردم و مسئولان یادآوری کنیم و بگوییم این افراد بخشی از جامعه هستند و نمی توان آن ها را نادیده گرفت. در واقع کار هنرمند این است که مکنی در دل مخاطبی ایجاد کند که دارد با سرعت از کنار رویدادهای زندگی می گذرد و به او بگوید لحظه ای تأمل، احساس، فکر و کمک کند. همچنین، از او بپرسد نقش او در قبال

معلولان چیست. ضمن اینکه معلولان به دل سوزی نیاز ندارند و آثار هنری باید به گونه ای باشد که صرفاً معلولیت های معلولان را به رخ مردم و مسئولان نکشد. مامعول موفق در جامعه زیاد داریم و یکی از وظایف مهم هنرمند، یافتن این افراد و به رخ کشیدن آن ها برای سایر معلولان به عنوان یک سرمشق و انگیزه دهنده است.

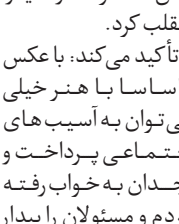
● نگاه دل سوزانه در عکس های معلولان اشتباه است اما به باور امین خسروشاهی، عکاس مشهدی حوزه خبر، موضوع معلولان از نگاه عکاسان تاحدی فراموش شده است. او در این نمایشگاه عکس ندارد، اما از نگاه کلیشه ای برخی عکاسان در این حوزه انتقاد می کند و می گوید: در آن بخش هایی هم که ما عکاسان به معلولان می پردازیم، بیشتر اسیر سوء تفاهم در فهم دنیای معلولان هستیم؛ از این نظر که فکرمی کنیم هرچه به معلولیت ظاهری معلولان بپردازیم و هر چقدر آن ها را در عکس هایمان ناراحت کننده تر به تصویر بکشیم، بیشتر به این افراد کمک کرده ایم. در حالی که این نگاه اشتباه است. اگر نگاه مستندگونه و اصالح طلبانه داریم، نیازی نیست باین رویکرده به موضوع معلولان نگاه کنیم. او به بعضی که ناخودآگاه در نگاه به انواع معلولیت ها در دید عکاسان اتفاق می افتد، اشاره می کند و می گوید: نگاه بیشتر عکاسان معطوف به معلولان جسمی حرکتی و مشکلات آن هاست، در حالی که معلولان ذهنی با اینکه با مشکلات عمیق تری روبه رو هستند، مغفول می مانند و آنجایی هم که از آن ها استفاده می شود، بیشتر با هدف تحت تأثیر قراردادن مخاطب از نظر عاطفی است. این دست کاری احساسی مخاطب و نشان دادن تصاویر ناخوشایند از این افراد، از نظر من خیلی خوشایند نیست.

خسروشاهی می افزاید: در کشورهای توسعه یافته قوانین سختی در عکاسی و انتشار تصاویر معلولان وجود دارد. من نقد را بیشتر متوجه عکاسان و مدیریت این مجموعه ها می بینم که خیلی به اینکه نتیجه این تصاویر چه خواهد بود و اینکه چنین عکس هایی صرفاً می توانند دل سوزی ایجاد کنند، بدون اینکه آگاهی و راهکار نشان بدهند، توجه نمی کنند. نگاه عکاس باید برگرفته از فرهنگ عامیانه مردم باشد و باید بتواند فرهنگی مترقی تر را به فرهنگ عمومی تزریق کند، اما آن قدر عکس های ناراحت کننده از معلولان به مردم نشان می دهیم که حتی دیگران دل سوزی هم اتفاق نمی افتد. این ورود عکاس به سوژه، اشتباه است.

این عکاس ادامه می دهد: نگاه سانتی مانندال به این قشر نه تنها هیچ کمکی به آن ها نمی کند، بلکه دردآورد هم می شوم خود این معلولان حس خوبی از انتشار عکس هایشان ندارند. اساساً دل سوزی کردن کاری اشتباه است. این ها انسان هایی قوی و قدرتمند هستند، روحیات مثبتی دارند و مانند هر آدم عادی دیگری باید به زندگی آن ها نگاه کرد. اگر قرار است هنرمندی به موضوع معلولان وارد شود، بهتر است رفتار شهروندان عادی نسبت به معلولان را نقد کند. یعنی من ترجیح می دهم دوربین را به سمت شهروند سالم بچرخانم، از این نظر که چرا از مسئولان نمی خواهند امکانات زندگی عادی معلولان را به عنوان شهروندان عادی فراهم کنند یا چرا به فرزندشان نمی گویند معلولان به دل سوزی نیاز ندارند.

امین خسروشاهی:
نگاه عکاس باید بتواند فرهنگی مترقی را به فرهنگ عمومی تزریق کند، اما آن قدر عکس های ناراحت کننده از معلولان به مردم نشان می دهیم که حتی دیگران دل سوزی هم اتفاق نمی افتد

مجید فکری:
با عکس می توان به آسیب های اجتماعی پرداخت و وجدان را بیدار کرد. در قبال مشکلات اجتماعی از جمله موضوع معلولان، عکس مؤثر است

سید جلیل حسینی زهرائی:
حضور گاه به گاه عکاس در مراکز نگهداری معلولان، گذراندن ساعتی در کنار آن ها و هم صحبت شدن با این افراد می تواند در ایجاد دغدغه برای عکاس مؤثر باشد

سید جلیل حسینی زهرائی:
حضور گاه به گاه عکاس در مراکز نگهداری معلولان، گذراندن ساعتی در کنار آن ها و هم صحبت شدن با این افراد می تواند در ایجاد دغدغه برای عکاس مؤثر باشد

ایستگاه خبر

رضاعطاران با «ویلای ساحلی» به سینمای آید

رضا عطاران با فیلم «ویلای ساحلی» کیانوش عیاری به سینما ها آمده و قرار است تا آخر سال هم با یک فیلم دیگر روی پرده سینما ها باشد. به گزارش ایسنا، رضا عطاران تابستان پارسال مقابل دوربین کیانوش عیاری رفت تا این کارگردان شش سال

پس از «کانایه» توقیف شده، «ویلای ساحلی» را بسازد. او در این فیلم یک بار دیگر پیمان جمشیدی را در کنار خود دارد و همین ترکیب سبب شده است «ویلای ساحلی» یک فیلم کم دی تصور شود، در صورتی که این طوری نیست و کارگردان آن را بیشترین فیلم داستانی شیرین معرفی می کند. عطاران در دهه ۹۰ در بیش از بیست فیلم سینمایی بازی کرده است که از بین آن ها دو فیلم «روشن» و «شیشلیک» هنوز اکران نشده اند و از پانزدهم آذر تازه ترین فیلم او در دهه ای جدید برای اکران شد. عطاران در سال ۱۳۹۹ با دو فیلم «روشن» به کارگردانی روح...ا حجازی و «شیشلیک» به کارگردانی محمدحسین مهدویان در جشنواره فجر حضور داشت و «روشن» سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد را برایش به همراه داشت و قرار بود پس از چند سال وقفه و عبور از سد میمیزی ها در همین پاییز امسال اکران شود، اما با توجه به پخش «ویلای ساحلی» این کار به تعویق افتاده است.

علی سرتیپی، مدیرعامل دفتر پخش فیلمبران، گفت: «فیلم «روشن» پس از جشنواره فجر راهی سینما ها خواهد شد...» تکلیف یکی از فیلم های اکران نشده عطاران مشخص شده است، اما «شیشلیک» هنوز سرنوشت روشنی برای اکران ندارد و این ساخته مهدویان پس از رونمایی در سی و نهمین جشنواره فیلم فجر به محاق توقیف رفته و در پیچ و خم گرفتن مجوز مانده است. علاوه بر این ها، از حدود یک ماه پیش عطاران سریال «دفتر یادداشت» را در شبکه نمایش خانگی در حال پخش دارد و مدتی است که سریال قدیمی «کوچه اقا قبا» نیز با بازی او پس از بیست سال از تلویزیون بازپخش می شود. این بازیگر احتمالاً همکاری دیگری را هم با کیانوش عیاری برای بازی در یک مینی سریال خواهد داشت؛ مجموعه ای که به گفته عیاری «راز تهیمنه» نام دارد و قرار بوده است با بازی رضا عطاران از پاییز برای یکی از پلتفرم های اینترنتی ساخته شود.

نگارستان

برگزاری «سونات رنگ ها» در نگارخانه «رادین»

آثار نقاشی سعید بابایی، طراح و گرافیکست مشهدی، با عنوان «سونات رنگ ها» از هفدهم تا بیست و سوم آذر امسال در نگارخانه رادین، ساعت ۱۲ تا ۱۷ به نمایش درمی آید.

نمایشخانه

اجرای «مامان، صدا بود» در پردیس تئاتر مستقل

نمایش «مامان، صدا بود» از نوزدهم آذر، ساعت ۱۹ به نویسندگی و کارگردانی بهزاد آقاچانی در پردیس تئاتر مستقل مشهد روی صحنه می رود. در این نمایش پنجاه دقیقه ای دانیال اسماعیلیان به ایفای نقش می پردازد. در خلاصه داستان این

نمایش آمده است: «همه چیز صداست؛ روایتی تجربی از داستانی که در آن صدا کنشگر است، یک گفتار ناتمام از داستانی که تمام شده است.»

اخبار هنری مشهد

کیارنگ علایی داور جشنواره عکس فجر شد

امیر عبد الحسینی، دبیر شانزدهمین جشنواره هنرهای تجسمی فجر، با صدور احکامی کریم متقی، ساتیار امامی و کیارنگ علایی را به عنوان داوران بخش عکاسی شانزدهمین جشنواره هنرهای تجسمی فجر معرفی کرد. کیارنگ علایی

متولد ۱۳۵۵، عکاس، نویسنده و مدرس هنر است. اودارای مدرک درجه یک هنری از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و در سال های قبل نیز به عنوان دبیر و داور بخش عکس جشنواره هنرهای تجسمی فجر فعالیت داشته است. این هنرمند مشهدی علاوه بر نمایشگاه گردانی و برگزاری نمایشگاه های انفرادی متعدد در کشورهای مانند فرانسه، آلمان، فنلاند و ایران، موفق به کسب عناوین و افتخارات گوناگونی نیز در عرصه عکاسی شده است که از جمله آن ها می توان به برگزیده جشنواره های بین المللی عکس صربستان، نوروز تاجیکستان، فیلامونیای قزقیزستان، دیوتونز نیجریه، زوهای چین، پولودیف بلغارستان و نرماندی فرانسه اشاره کرد. علایی همچنین دارای تألیفات و ترجمه هایی در زمینه های تخصصی هنری به ویژه عکاسی است. علاقه مندان برای شرکت در جشنواره شانزدهم و کسب اطلاعات بیشتر درباره این رویداد هنری می توانند تا روز شنبه، بیست و پنجم آذر، (حداکثر تا ساعت ۸) به نشانی Fajrtajasmi.ir مراجعه کنند.